

STRUČNOST I ORGANIZACIJA STRUČNOG RADA U IZVANOBITELJSKOM INSTITUCIONALNOM SMJEŠTAJU I TRETMANU U REPUBLICI HRVATSKOJ

ANTONIJA ŽIŽAK • NIVEX KOLLER • TRBOVIĆ

primljeno: rujan '97.

prihvaćeno: prosinac '97.

Prethodno priopćenje

UDK: 376.5

37.018

Ovaj je rad, kao dio znanstveno-istraživačkog projekta "Modeli intervencija radi prevencije poremećaja u ponašanju", usmjeren na ispitivanje stanja stručnosti i organizacije stručnog rada u izvanobiteljskom institucionalnom smještaju i tretmanu djece rizične na pojavu poremećaja u ponašanju, ili s već ispoljenim problemima ponašanja. Analizirano je nekoliko osnovnih obilježja stručnosti i organizacije stručnog rada kao što su broj, profil i spol stručnih djelatnika, odgojni stilovi i metode rada te značajniji zadaci stručnih djelatnika. S razine organizacije stručnog rada ispitan je način motivacije stručnih djelatnika. Istraživanje je provedeno na uzorku od 46 institucija/odjela iz kategorije ustanova socijalne skrbi i to dječjih domova, centara za odgoj i odgojnih domova s područja Republike Hrvatske. Uz pomoć Upitnika o izvanobiteljskom smještaju, koji je načinjen prema modelu "Dvanaest komparativnih varijabli" L. Fulchera (1996) promatrane dimenzije procjenjivali su voditelji i ravnatelji.

Istraživanje je pokazalo da polovina promatranih institucija/odjela zapošljava između 5 i 14 stručnih djelatnika, te da po tom kriteriju spada u skupinu malih institucija. Razmatranje omjera broja stručnih djelatnika prema broju djece pokazuje da u najvećem broju institucija, gotovo trećini, na troje djece dolazi jedan stručni djelatnik. Omjer stručnih djelatnika muškog i ženskog spola usklađeniji je u većim institucijama. Od 35 do 60% promatranih institucija u svojoj stručnoj ekipi nema bilo socijalnog radnika, bilo socijalnog pedagoga bilo psihologa. Kao dominantan odgojni stil pokazao se demokratski, dok najčešći stručni postupci pripadaju u kategoriju klasičnih pedagoških metoda. U skladu s tim je procjena ravnatelja i voditelja kako djeca stručne djelatnike najčešće doživljavaju kao voditelje i usmjerivače. U odnosu na organizaciju stručnog rada rezultati su pokazali orijentaciju na nesustavnu pozitivnu motivaciju, te otvorili brojna pitanja nužnosti novih strategija za pomoć pomagačima. U cjelini dobiveni rezultati ukazuju na nezadovoljavajuće stanje glede stručnosti i organizacije stručnog rada te sugeriraju potrebu sustavnog mjenjanja.

Ključne riječi: institucionalni izvanobiteljski smještaj, stručni djelatnici.

UVOD

Detaljniji uvid u literaturu o izvanobiteljskom institucionalnom smještaju i tretmanu ukazuje da je dugo vremena u središtu izučavanja bilo dijete, a prvenstveno njegovo ponašanje prije, tijekom, te po otpustu iz institucije. Tek od nedavno subjekt tretmana pa time i izučavanja efekata tog tretmana postaje i djetetova obitelj. Posvećivanje jednake pažnje stručnim djelatnicima, teškoćama i dilemama rada s tuđom "teško odgojivom i vodljivom" djecom s teškoćama u ponašanju također je novijeg datuma. Pristup poznat kao diferen-

cirani tretman osim na stručnjake pažnju je usmjerio i na karakteristike stručnog programa, posebice dominantne poma-gačke metode na kojoj program počiva. Međutim, institucija kao sustav koji obje-dinjuje sve spomnute tretmanske dimenzije najrjeđe je ispitivana. To samo po sebi značajno pridonosi mistifikaciji načina života

Dr. sc. Antonija Žižak docent je na Odsjeku za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Dr. sc. Nivex Koller - Trbović docent je na Odsjeku za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.